

Φύλλο εργασίας 1ης ομάδας ιστορικών (2η-6η διδακτικές ώρες)

Οι Κομνηνοί και η αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης στην αυτοκρατορία

Ανήκετε στη μία από τις τρεις ομάδες των ιστορικών. Πρόκειται να μελετήσετε τους τρόπους με τους οποίους η δυναστεία των Κομνηνών αντιμετώπισε τα οικονομικά προβλήματα της βυζαντινής αυτοκρατορίας, αλλά και πώς εξελίχθηκε η κατάσταση ως τις αρχές του 13ου αιώνα (1204). ***Σας ενδιαφέρει να καταλάβετε ποια κατάσταση είχε διαμορφωθεί από το δεύτερο μισό του 11ου αιώνα στον τομέα της οικονομίας, ποια ήταν τα κυριότερα προβλήματα, ποιες οι αιτίες και τα αποτελέσματά τους, ποια σχετικά μέτρα έλαβαν οι αυτοκράτορες.***

Βασική διευκρίνιση: Επειδή κατά την ενασχόλησή σας με το θέμα θα βρεθείτε αντιμέτωποι με ειδική ορολογία, να είστε έτοιμοι να αξιοποιείτε, σε όποια φάση είναι αναγκαίο, το ηλεκτρονικό λεξικό:

http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/index.html

Επίσης, όπου στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις υπάρχει γλωσσάρι, φροντίστε να το χρησιμοποιήσετε.

1ο βήμα: Η απόκτηση μιας πρώτης γενικής ιδέας για το θέμα

Απαραίτητη προϋπόθεση για να καταλήξετε σε συμπεράσματα είναι η σαφής γνώση του θέματος που προσεγγίζετε. Και πρώτα είναι απαραίτητο να γνωρίζετε τη σημασία των εννοιών με τις οποίες καλείστε να ασχοληθείτε. Με βάση, λοιπόν, τις γενικές σας γνώσεις, όσα έχετε μάθει μέχρι τώρα στην ιστορία, αλλά και την επικαιρότητα, τι νομίζετε ότι εννοούμε όταν αναφερόμαστε στην οικονομική κρίση ενός κράτους;

Συζητήστε μεταξύ σας και καταγράψτε τις αρχικές σκέψεις σας.

Μπορείτε, πιο συγκεκριμένα, να θυμηθείτε πώς το Βυζάντιο έφτασε σε αυτή

(οι πηγές είναι τα κείμενα που βρίσκονται μέσα στα “κουτάκια”)

Πηγή/ είδος	Αξιοπιστία/ αιτιολόγηση	Συμπέρασμα

3ο βήμα: Διαβάζοντας και άλλα κείμενα σχετικά με τα ζητήματα που προέκυψαν από τις πηγές

Μελετώντας τις παραπάνω πηγές, οπωσδήποτε εντοπίσατε δύο (τουλάχιστον) βασικά θέματα που συνδέονται με την οικονομία (και όχι μόνο) του Βυζαντίου. Ποια είναι τα θέματα αυτά; Με ποιους άλλους τομείς (π.χ. κοινωνία, πολιτισμός, εξωτερική πολιτική...) συνδέεται το καθένα από αυτά;

Για τα συγκεκριμένα θέματα, μάλιστα, μπορείτε να αποκτήσετε μια πιο σαφή και ολοκληρωμένη ιδέα, διαβάζοντας τα εξής:

<http://www.ime.gr/chronos/09/gr/o/1081/main/o11b.html>

<http://www.ime.gr/chronos/09/gr/o/1081/main/o12b.html>

<http://www.ime.gr/chronos/09/gr/o/1081/main/o12c.html>

Κρατήστε σημειώσεις, συμπληρώνοντας ή/και διορθώνοντας όσα καταλάβατε από τις πηγές (στο προηγούμενο βήμα).

4ο βήμα: Διευρύνοντας την έρευνα και σε άλλα θέματα που συνδέονται με την οικονομία της εποχής

Η μελέτη σας δεν θα είναι ολοκληρωμένη, αν δεν ασχοληθείτε και με άλλα ζητήματα που αφορούν την οικονομία της εποχής και αποκαλύπτουν τις γενικότερες συνθήκες που επικρατούσαν. Αναζητήστε, λοιπόν, πληροφορίες για την κατάσταση:

α) στην αγροτική οικονομία: <http://www.ime.gr/chronos/09/gr/o/1081/main/o11a.html>

<http://www.ime.gr/chronos/09/gr/o/1081/main/o11c.html>

β) στη βιοτεχνία: <http://www.ime.gr/chronos/09/gr/o/1081/main/o12a.html>

γ) στη φορολογία: <http://www.ime.gr/chronos/09/gr/o/1081/main/o13d.html>

Σημειώστε τα βασικά συμπεράσματά σας.

Επιπλέον, σε αυτήν τη φάση φροντίστε να επιλέγετε και φωτογραφικό υλικό (6-10 φωτογραφίες), το οποίο θα συνοδεύει την παρουσίαση-ανακοίνωσή σας.

5ο βήμα: Μια προσπάθεια προσέγγισης κάποιων (λίγο δυσκολότερων...) επιστημονικών κειμένων

Οποσδήποτε, το κείμενο που θα γράψετε για το μαθητικό συνέδριο δεν απαιτείται να βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο με το αντίστοιχο ενός “κανονικού” ιστορικού. Για να σχηματίσετε μια πιο ολοκληρωμένη ιδέα για την επιστήμη της ιστορίας, καλό είναι να αφιερώστε λίγο χρόνο ξεφυλλίζοντας επιστημονικά άρθρα και διδακτορικές διατριβές (*αναζητήστε τον όρο στο λεξικό!*) που έχουν θέματα σχετικά με όσα σας ενδιαφέρουν εδώ. Δείτε λοιπόν:

- Αγγ. Λιβέρη, Βυζαντινά γεωργικά εργαλεία και μηχανές. *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*, 39, 275-286.

<http://www.deltionchae.org/index.php/deltion/article/view/565>

- Βασιλική Πέννα, “Βυζαντινό νομισματικό σύστημα: παράγωγή και κυκλοφορία,” 2002, pp. 65-84. <http://helios-eie.ekt.gr/EIE/handle/10442/4364>

- Τρ. Μανιάτη-Κοκκίνη, Ο βυζαντινός θεσμός της πρόνοιας. Συμβολή στη μελέτη του χαρακτήρα του. Διδ. Διατριβή, Θεσσαλονίκη 1990.
<http://phdtheses.ekt.gr/eadd/handle/10442/1457>

Υπάρχει κάτι που σας έκανε ιδιαίτερη εντύπωση από τα παραπάνω;

6ο βήμα: Η συγγραφή της ανακοίνωσης

Αξιοποιώντας όλα όσα μάθατε και, φυσικά, τις σημειώσεις σας, συγκεντρώστε όλες τις πληροφορίες που θεωρείτε ότι δίνουν μια ολοκληρωμένη εικόνα για την οικονομική κατάσταση στο Βυζάντιο από τις δύο τελευταίες δεκαετίες του 11ου (1081) ως τις αρχές του 13ου αιώνα (1204): με ποια βασικά μέτρα και ποιες αποφάσεις προσπάθησαν οι Κομνηνοί να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα της βυζαντινής οικονομίας, πώς εξελίχθηκαν τα πράγματα ως τις αρχές του 13ου αιώνα. Γράψτε ένα κείμενο 450 περίπου λέξεων. Αυτό το κείμενο θα παρουσιάσετε στους ιστορικούς-αρχαιολόγους συμμαθητές σας.

Προσοχή: Το κείμενο θα συνοδεύεται από ένα αρχείο ppt, το οποίο θα περιλαμβάνει οπτικό υλικό που εσείς θα επιλέξετε (μέχρι 6-10 διαφάνειες).

7ο βήμα: Το επιστημονικό συνέδριο (6η διδακτική ώρα)

Δύο εκπρόσωποι της ομάδας θα κάνουν την ανακοίνωση και θα ακολουθήσει συζήτηση (για διευκρινίσεις, επίλυση αποριών, συμπληρώσεις κ.λπ.).

Προαιρετικά: ένας εκπρόσωπος από κάθε θεματική ενότητα θα αναλάβει να αναρτήσει την τελική ανακοίνωση, μαζί με το αρχείο παρουσιάσεων, στο ιστολόγιο της τάξης.